

Rapport 1996/311, Nationale ombudsman, 12 juli 1996

Klacht	1
Achtergrond	2
Onderzoek	7
Bevindingen	7
Beoordeling en conclusie	29
Aanbeveling	36

KLACHT

Op 21 juni 1994 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw H. te Arnhem, ingediend door de heer mr. J.W. Koekebakker, advocaat te Arnhem, met een klacht over een gedraging van het Centraal Justitieel Incasso Bureau te Leeuwarden en een gedraging van het arrondissementsparket te Leeuwarden. Naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als gedragingen van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

Op grond van de door verzoekster verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd:

Verzoekster klaagt over tekortkomingen in de administratieve verwerking van haar op 28 oktober 1993 gedane betaling van \37,50 (in verband met twee verhogingen van een WAHV-sanctie) door het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) te Leeuwarden.

De betaling is op zodanig ontoereikende wijze verwerkt dat dit niet heeft geleid tot tijdige stopzetting van de invorderingsprocedure, waardoor aan verzoekster op 23 november 1993 een dwangbevel werd betekend en zij uiteindelijk op 15 februari 1994 werd geconfronteerd met een executoriaal derdenbeslag ten laste van haar uitkering.

Voorts klaagt verzoekster erover dat:

- de officier van justitie te Leeuwarden bij de uitoefening van zijn verhaalsrecht door middel van een dwangbevel en daaropvolgend executoriaal derdenbeslag heeft gehandeld in strijd met beginselen van behoorlijk bestuur, onder meer gelet op de geringe hoogte van de hoofdsom en op de reeds ontvangen betalingen; temeer daar niet is gebleken dat de officier van justitie, het CJIB of de deurwaarder andere mogelijkheden hebben onderzocht om een voor verzoekster minder belastende incassoprocedure te volgen;
- het CJIB verzoeksters klacht over deze gang van zaken van 9\maart 1994 pas op 13 juni 1994 heeft beantwoord;
- het CJIB in zijn brief van 13 juni 1994 de aansprakelijkheid van het CJIB voor het handelen van de deurwaarder heeft afgewezen;
- het CJIB in deze brief eveneens geen aansprakelijkheid heeft erkend voor de door verzoekster opgevoerde kosten.

ACHTERGROND

1.1. Art. 25, eerste lid van de WAHV luidt als volgt:

"Indien degene aan wie een administratieve sanctie is opgelegd nalatig blijft de sanctie en de daarop gevallen verhoging te voldoen binnen de in de aanmaning gestelde termijn van vier weken, wordt het inmiddels verhoogde bedrag van rechtswege verder verhoogd met vijftig procent, doch tenminste vijftentwintig gulden, en kan door de officier van justitie verhaal worden genomen op de goederen, de inkomsten en het vermogen van degene aan wie een administratieve sanctie is opgelegd, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 26 en 27."

1.2. Ingevolge art. 26 WAHV, lid 1 geschiedt verhaal op de goederen van degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd krachtens een dwangbevel. Tegen het dwangbevel kan verzet worden gedaan bij het kantongerecht. Verzet dient te worden gedaan bij een met redenen omkleed verzetschrift, hetwelk voor de verkoop en uiterlijk binnen een week te rekenen van de dag der inbeslagneming, wordt ingediend bij het kantongerecht (art. 26, lid 3 WAHV).

1.3. Art. 27 WAHV bepaalt, voor zover van belang voor het onderhavige onderzoek, het volgende:

"1. Verhaal kan zonder dwangbevel worden genomen op:

- a. inkomsten in geld uit arbeid van degene aan wie een administratieve sanctie is opgelegd;
- b. pensioenen, wachtgelden en andere periodieke uitkeringen waarop degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd, aanspraak heeft;
- c. het tegoed van een rekening bij een kredietinstelling als bedoeld in artikel 1 van de Wet toezicht kredietwezen 1992 waarover degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd te eigen bate vermog te beschikken.

2. Verhaal met toepassing van het eerste lid geschiedt door middel van een schriftelijke kennisgeving van het openbaar ministerie dat met de inning van de administratieve sanctie is belast. De kennisgeving bevat een voor de uitoefening van het verhaal voldoende aanduiding van degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd, en vermeldt welk bedrag uit hoofde van de beschikking nog verschuldigd is, dan wel bij welke rechterlijke uitspraak de administratieve sanctie is opgelegd, alsmede de plaats waar de betaling moet geschieden. Zij wordt verstrekt aan degene onder wie het verhaal wordt genomen, en betekend aan degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd. In het laatste geval zijn de artikelen 529 tot en met 532 en de artikelen 585 tot en met 590 van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing.

3. Door de verstrekking van de kennisgeving is degene onder wie het verhaal wordt genomen, verplicht tot onverwijlde betaling aan de officier van justitie van het in de kennisgeving bedoelde bedrag voor zover degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd op hem een opeisbare vordering heeft of verkrijgt.

(...) 5. Indien verhaal is genomen op een periodieke uitkering die ingevolge enig wettelijk voorschrift niet vatbaar is voor beslag, kan telkens ten hoogste een tiende gedeelte van de uitkering tot betaling van het uit hoofde van de beschikking verschuldigde bedrag worden bestemd.(...) 6. Iedere belanghebbende kan binnen een week na de verstrekking van de in het tweede lid bedoelde kennisgeving bij met redenen omkleed verzetschrift verzet doen tegen het verhaal.(...) 7. Een ieder, behoudens degene aan wie de administratieve sanctie is opgelegd, is verplicht

desgevorderd onverwijld aan de officier van justitie, die met de inning van de administratieve sanctie is belast, de inlichtingen te verstrekken welke naar het redelijk oordeel van het openbaar ministerie noodzakelijk zijn ten behoeve van de toepassing van het eerste lid van dit artikel..."

1.4. In de artt. 529 tot en met 532 Sv en 585 tot en met 590 Sv is de wijze van kennisgeving geregeld van gerechtelijke stukken als in de wetboeken van Strafrecht en Strafvordering voorzien aan rechtspersonen respectievelijk natuurlijke personen. De algemene regel is dat kennisgeving van gerechtelijke mededelingen aan natuurlijke personen geschiedt door toezending van een gewone of aangetekende brief per post. Indien een stuk moet worden betekend geschiedt de uitreiking van het gerechtelijk schrijven gewoonlijk door de post. Art. 588 Sv bevat een regeling aan wie in welke gevallen een gerechtelijk stuk moet worden uitgereikt. Van iedere uitreiking moet een akte worden opgemaakt.

2. Het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) heeft tot taak het openbaar ministerie te ondersteunen bij zijn taak met betrekking tot de inning van administratieve sancties (art. 5, lid 1 van het Besluit administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften).

3.1. De kantonrechter te Zwolle (1 april 1992, NJ 1992, nr. 807) oordeelde in een WAHV-verzetprocedure naar aanleiding van de invordering van twee verhogingen van totaal 35,- dat de officier van justitie bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid had kunnen komen tot de beslissing om aanstonds tot verhaal krachtens dwangbevel over te gaan, zonder eerst door middel van een eenvoudig onderzoek te bezien of de belangrijk goedkopere verhaalsmogelijkheid van art. 27 WAHV uitvoerbaar was. In dit geval was de initiële sanctie per bank betaald en had het CJIB op de hoogte kunnen zijn van het feit dat betrokkene over een bankrekening beschikte.

3.2. In een arrest van 24 mei 1994 (nr. 400-93-V) oordeelde de Hoge Raad dat het openbaar ministerie zich bij de keuze tussen verhaal krachtens dwangbevel en verhaal zonder dwangbevel dient te laten leiden door de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. In dit geval had betrokkene nimmer gereageerd op hem

toegestuurde stukken en had hij ook de boete en verhogingen niet betaald. De officier van justitie beschikte daarom niet over gegevens op grond waarvan hij de in art. 27 WAHV omschreven verhaalsmogelijkheden had kunnen benutten.

De Hoge Raad was van oordeel dat de officier van justitie er redelijkerwijs van mocht uitgaan dat de betrokkene ook niet zou reageren op een verzoek om met het oog op het te nemen verhaal bepaalde gegevens te verstrekken. Daarom kon niet worden gezegd dat de officier van justitie in dit geval door een dwangbevel uit te vaardigen en dit ten uitvoer te leggen had gehandeld in strijd met algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

3.3. In een arrest van 20 december 1994 (nr. 385-94-V) oordeelde de Hoge Raad over een geval, waarin betrokkene twee verhogingen van totaal 37,50 niet had voldaan. De Hoge Raad verwierp het beroep dat de officier van justitie had ingesteld tegen de uitspraak van de kantonrechter te Rotterdam, die het verzet van betrokkene gegrond had verklaard omdat de officier van justitie na had moeten gaan of er minder bezwarende mogelijkheden tot executie waren alvorens de deurwaarder in te schakelen.

De Hoge Raad overwoog naar aanleiding van het oordeel van de kantonrechter dat de officier van justitie in strijd had gehandeld met algemene beginselen van behoorlijk bestuur, als volgt:

"Het (oordeel; N.o.) is niet onbegrijpelijk, gelet op de geringe omvang van het nog verschuldigde bedrag en in aanmerking genomen dat ten tijde van het uitvaardigen van het dwangbevel het bedrag van de sanctie door de betrokkene was voldaan zodat, voor zover de Officier van Justitie niet reeds daardoor kon beschikken over de voor het verhaal op de voet van art. 27 WAHV benodigde gegevens, hij er niet zonder meer van uit mocht gaan dat die gegevens niet van de betrokkene zouden zijn te verkrijgen."

3.4. Op 21 maart 1995 wees de Hoge Raad een arrest (nr. 489-94-V, gepubliceerd in Verkeersrecht 1995, nr. 7/8), waarin hij bepaalde dat het ondanks de beleidsvrijheid van de officier van justitie strijdig was met beginselen van behoorlijk bestuur om verhaal te nemen met een dwangbevel middels een executoriaal derdenbeslag voor een onbetaald gebleven verhoging van 31,25 terwijl het postbankrekeningnummer

van betrokkene bekend was uit diens betaling van de initiele sanctie en langs de weg van art. 27 WAHV het openstaande bedrag zonder veel kosten had kunnen worden geïnd.

4. Vanaf december 1994 past het CJIB verhaal zonder dwangbevel op banktegoeden ex art. 27 WAHV toe in zaken waarin sprake is van gedeeltelijke betaling van de sanctie, het een natuurlijke persoon betreft, die in Nederland woont en waarvan het (post)bankrekeningnummer bekend is.

Inmiddels is een wetsvoorstel ingediend (de zg. Leemtewet WAHV), waarin de mogelijkheid is opgenomen om de kosten van deze wijze van verhaal bij betrokkenen in rekening te brengen. Dit onder meer omdat de banken de kosten van de door hen verrichte handelingen declareren bij justitie.

Zolang dit wetsvoorstel nog niet van kracht is, geschiedt het verhaal zonder dwangbevel op banktegoeden zonder kosten voor betrokkenen.

5. De circulaire van de minister van Justitie van 15 februari 1991 (DAZ/Algemene Secretarie, kenmerk 41330/91 Alsec), die van kracht is sinds 1 april 1991 en waarvan de geldigheidsduur bij circulaire van 3 april 1995 is verlengd tot 1 april 1999, bepaalt onder meer dat alle onder het ministerie van Justitie vallende dienstonderdelen, diensten en instellingen de ontvangst van brieven waarvan duidelijk is dat die niet binnen drie weken kunnen worden beantwoord, schriftelijk dienen te bevestigen, door binnen drie weken na ontvangst een behandelingsbericht te sturen. Dat behandelingsbericht dient de naam en het doorkiesnummer van de behandelend ambtenaar en/of afdeling te bevatten, de reden waarom de brief niet direct kan worden afgehandeld en een indicatie van de afhandelingstermijn dan wel de termijn waarbinnen een volgende stap in de procedure kan worden verwacht.

6. In het geval van een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding stelt de Nationale ombudsman zich terughoudend op. De burgerlijke rechter is immers bij uitsluiting bevoegd bindend te beslissen over de vraag of een bestuursorgaan is gehouden om op grond van bepalingen van burgerlijk recht schade te vergoeden.

Alleen wanneer naar het oordeel van de Nationale ombudsman de aanspraak van

betrokkene op schadevergoeding, gezien de gronden waarop deze berust, zo evident juist is dat het bestuursorgaan niet in redelijkheid tot zijn afwijzende besluit heeft kunnen komen, wordt dat besluit tot weigering van de gevraagde schadevergoeding aangemerkt als een niet behoorlijke gedraging.

In de overige gevallen gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat het in beginsel vrijstaat aan het bestuursorgaan om te betwisten, dat het gehouden is tot het vergoeden van de gestelde schade, en om zich in verband daarmee op het standpunt te stellen dat de vraag naar die gehoudenheid - eventueel - moet worden beantwoord door de burgerlijke rechter. In die gevallen zal er voor de Nationale ombudsman geen reden zijn om het besluit tot weigering van de schadevergoeding aan te merken als een niet behoorlijke gedraging.

ONDERZOEK

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de minister van Justitie en een gerechtsdeurwaarder een aantal specifieke vragen gesteld.

Tijdens het onderzoek kregen de minister van Justitie, de gerechtsdeurwaarder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Verzoekster en de minister van Justitie deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van de deurwaarder gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen of aan te vullen.

BEVINDINGEN

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. De feiten

1. Verzoekster betaalde op 28 oktober 1993 met een acceptgirokaart 37,50 aan het

CJIB voor de verhogingen van een te laat betaalde boete. De eerste verhoging was gedateerd 5 juli 1993, de tweede 28 augustus 1993.

Verzoekster betaalde het bedrag van de verhogingen na de vervaldatum. Het CJIB ontving de betaling op 4 november 1993.

Omdat de betaling van verzoekster te laat was ontvangen had het CJIB al op 2 november 1993 de zaak gesorteerd voor verhaal met dwangbevel.

2. De officier van justitie te Leeuwarden vaardigde een dwangbevel uit voor een hoofdsom van 37,50. Als datum van uitvaardiging stond op dit dwangbevel 9 november 1993.

Deurwaarderskantoor X te Arnhem betekende dit dwangbevel op 23 november 1993 aan verzoekster. Volgens het deurwaardersexploit was verzoekster verschuldigd een hoofdsom van 37,50, 58,75 voor incassokosten inclusief BTW alsmede 103,23 voor de exploitkosten.

Verzoekster betaalde aan de deurwaarder de kosten van het deurwaardersexploit van 103,23.

3. Op 15 februari 1994 legde de deurwaarder ten laste van verzoekster executoriaal beslag voor een hoofdsom van 37,50 bij een bedrijfsvereniging, waarvan verzoekster een uitkering ontving. In het deurwaardersexploit was opgenomen dat dit beslag geschiedde op verzoek van de officier van justitie te Leeuwarden en dat verzoekster geen gevolg had gegeven aan het dwangbevel dat op 15 november 1993 aan haar was betekend.

4. De deurwaarder betekende op 21 februari 1994 - volgens het exploit op verzoek van de officier van justitie te Leeuwarden - aan verzoekster een proces-verbaal, waarin was vermeld dat ten laste van verzoekster executoriaal beslag was gelegd onder de bedrijfsvereniging. De kosten waren inmiddels opgelopen tot 1539,45. De door verzoekster betaalde 103,23 waren al in mindering gebracht.

De bedrijfsvereniging deelde verzoekster op 22 februari 1994 schriftelijk mee dat maandelijks een bedrag van 80,28 op haar uitkering zou worden ingehouden.

5. Op 23 februari 1994 verzond verzoeksters advocaat een faxbericht naar

deurwaarderskantoor X, onder meer met het verzoek de grondslag van het beslag aan te geven en het beslag op te heffen.

6. Op 28 februari 1994 deelde verzoeksters advocaat aan deurwaarder X schriftelijk mee dat verzoekster een bewijs van betaling van de hoofdsom van 37,50 had overgelegd. Hij sommeerde de deurwaarder het beslag onmiddellijk op te heffen. Voor de kosten van rechtsbijstand stelde de advocaat de deurwaarder of diens opdrachtgever aansprakelijk.

7. Op 1 maart 1994 nam de advocaat telefonisch contact op met het deurwaarderskantoor, omdat hij nog geen antwoord had ontvangen op zijn faxen van 23 en 28 februari 1994. Een medewerkster van het deurwaarderskantoor deelde hem mee dat zij geen stukken kon verstrekken.

8. Op 2 maart 1994 voerde verzoeksters advocaat een telefoongesprek met het CJIB. Hij deelde mee dat er ondanks een betaling door verzoekster toch een dwangbevel was uitgevaardigd in november 1993. Naar aanleiding van deze telefonische mededeling gaf het CJIB op 3 maart 1994 deurwaarderskantoor X telefonisch opdracht het dossier te sluiten. Het CJIB stelde verzoeksters advocaat op dezelfde dag hiervan telefonisch op de hoogte.

9. De deurwaarder liet verzoeksters advocaat op 3 maart 1994 schriftelijk weten dat het executoriaal derdenbeslag was opgeheven.

10. Op 7 maart 1994 zond verzoeksters advocaat een fax aan het deurwaarderskantoor X. Hij deelde mee dat bij telefonische navraag bij de bedrijfsvereniging op die datum was gebleken dat het beslag nog niet was opgeheven en dat de inhouding van maart 1994 op verzoeksters uitkering niet meer kon worden tegengehouden. Hij vorderde voorts van het deurwaarderskantoor terugbetaling van de reeds betaalde 103,23 en de inhouding van maart 1994 van 80,28, 500,- aan immateriele schadevergoeding en 1.004,62 voor de kosten van rechtsbijstand tot dat moment, totaal 1.688,13.

11. Het deurwaarderskantoor reageerde per fax op 8 maart 1994. Verzoekster kon het ten onrechte betaalde bedrag van 103,23 terugkrijgen. Indien nog gelden van de bedrijfsvereniging zouden worden ontvangen zouden deze ter beschikking van verzoekster worden gesteld. Verder verwees de deurwaarder verzoeksters advocaat naar zijn opdrachtgever, het CJIB.

12. Bij brief van 9 maart 1994 wendde verzoeksters advocaat zich tot "de officier van justitie/het CJIB" te Leeuwarden. Hij gaf een overzicht van de gang van zaken tot dan toe en deelde mee dat er naar zijn mening ten onrechte executiemaatregelen waren getroffen. Om het beslag af te weren had verzoekster zich van rechtsbijstand moeten voorzien, volgens de advocaat. Hij stelde de officier van justitie aansprakelijk en vorderde betaling van 1.688,13.

Voorts vroeg hij de officier van justitie of de deurwaarder wel proportioneel had gehandeld door voor een hoofdsom van 37,50 door te zetten tot een executoriaal derdenbeslag en of was onderzocht of een andere wijze van incassering mogelijk was.

Op 28 april 1994 rappelleerde de advocaat de officier van justitie/het CJIB te Leeuwarden.

13. Op 24 mei 1994 gaf verzoeksters advocaat op een daartoe strekkend verzoek van 16 mei 1994 aan het deurwaarderskantoor X een bankrekeningnummer door zodat de deurwaarder 183,51 aan verzoekster kon retourneren. Op 17 juni 1994 ontving verzoekster dit bedrag.

14. Het CJIB reageerde op 13 juni 1994 als volgt op de brief van verzoeksters advocaat van 9 maart 1994:

"Op basis van artikel 26 van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften WAHV heeft de officier van justitie te Leeuwarden ten name van uw client een dwangbevel uitgevaardigd. De vordering ad \37,50 had betrekking op de van rechtswege opgelegde verhogingen van het sanctiebedrag, nadat tijdige betaling van de initiele administratieve sanctie was uitgebleven. De rekening van het CJIB werd op 6 november 1993 gecrediteerd voor dit bedrag. Toen had reeds

initiatie van het dwangbevel plaatsgevonden.

Een dergelijke situatie is helaas onvermijdelijk, doch primair te wijten aan een betrokkene, immers initiatie van het dwangbevel vond plaats omdat tijdige betaling van het sanctiebedrag uitbleef.

Indien een betrokkene de openstaande vordering voldoet voordat het dwangbevel door de gerechtsdeurwaarder is betekend komen de door de deurwaarder gemaakte kosten voor rekening van het CJIB. De procedure is aldus dat het CJIB de gerechtsdeurwaarder op de hoogte stelt van de door betrokkene verrichte betaling, waarbij, indien blijkt dat nog geen betekening heeft plaatsgevonden, tevens wordt verzocht het dossier te sluiten en de kosten te declareren bij het CJIB. Indien de gerechtsdeurwaarder ondanks deze mededeling van de opdrachtgever executiemaatregelen initieert dan wel voortzet is de officier van justitie hiervoor niet aansprakelijk.

Omtrent de aanwending van voormelde bevoegdheid kan het volgende worden opgemerkt.

De WAHV scheidt in de artikelen 26 en 27 een kader van bevoegdheden waarbinnen de officier vrij is een keuze te maken. Op welke wijze verhaal wordt genomen, dat wil zeggen middels artikel 26 of 27 WAHV, is ter beoordeling van het openbaar ministerie. Een en ander is nog eens benadrukt in het "W.-arrest" (HR 26 okt. 93; nr. 110-92-V), waarin de Hoge Raad als volgt formuleerde: "Het staat derhalve ter beoordeling van de officier van justitie of en zo ja, op welke wijze, - namelijk al dan niet krachtens dwangbevel - verhaal wordt genomen, terwijl de beslissing daaromtrent aan hem is voorbehouden.

De beleidsvrijheid die de wetgever dienaangaande aan de officier van justitie heeft gelaten brengt mee dat de juistheid van zodanige beslissing in het algemeen niet door de rechter kan worden getoetst, behoudens in het geval dat zich strijd voordoet met de beginselen van behoorlijk bestuur." Op dit moment maakt de officier van justitie uitsluitend gebruik van de bevoegdheid als vermeld in artikel 26 WAHV.

Uw bezwaren richten zich tegen de tenuitvoerlegging van het dwangbevel.

Daartegen staat het rechtsmiddel verzet open bij de kantonrechter ex artikel 26 lid 2 WAHV. Alzo kan de rechter zich tevens uitspreken over de beslissing van de officier van justitie om voor de weg van artikel 26 te kiezen.

Overschrijding van de grenzen van proportionaliteit kunnen door de administratieve

rechter in de verzetprocedure worden gesanctioneerd.

Vorenstaande overwegende concludeert de officier van justitie dat de Staat der Nederlanden geen enkele aansprakelijkheid erkent van de door U opgevoerde kosten."

B. Het standpunt van verzoekster

1. Het standpunt van verzoekster is opgenomen onder KLACHT .

2. In het verzoekschrift was voorts opgenomen dat verzoekster, nadat de deurwaarder op 23 november 1993 het dwangbevel had betekend, aan de deurwaarder had meegedeeld dat zij de hoofdsom al eerder had voldaan aan het CJIB.

3. In het verzoekschrift deelde verzoeksters advocaat voorts mee dat hij eind februari 1994 maatregelen had getroffen om een kort geding te starten.

Telefonisch deelde hij mee dat hij niet de mogelijkheid van de verzetprocedure op grond van de WAHV had overwogen, omdat hij destijds geen idee had gehad dat het een WAHV-dwangbevel betrof. Verzoekster had het dwangbevel dat op 15 november 1993 was betekend niet bewaard en bij de stukken van het derdenbeslag zat volgens haar advocaat niets dat wees op een WAHV-dwangbevel. Er stond slechts dat de schuldeiser de officier van justitie te Leeuwarden was. Ook stond er geen parketnummer of kenmerk van het parket op. Daarom had de advocaat herhaalde malen aan de deurwaarder om informatie verzocht, maar de deurwaarder had deze informatie niet verstrekt. Pas uit de brief van het CJIB van 13 juni 1994 was hem duidelijk geworden wat nu precies de vordering was geweest.

C. Het standpunt van de minister van Justitie en haar reactie op vragen van de Nationale ombudsman

1.1. De minister van Justitie verwees voor de feitelijke gang van zaken en voor haar standpunt ten aanzien van de klacht naar een ambtsbericht van 19 september 1994 van de directeur van het CJIB, dat bij haar reactie was gevoegd. Zij deelde mee zich met dit ambtsbericht, waarin tevens het commentaar van de hoofdofficier van justitie te Leeuwarden was opgenomen, te verenigen. De minister achtte alleen de klacht dat het CJIB verzoeksters brief van 9 maart 1994 pas op 13 juni 1994 had

beantwoord, gegrond. De overige klachten waren naar haar mening ongegrond.

1.2.1. In het ambtsbericht van het CJIB werd een overzicht gegeven van de feitelijke gang van zaken met betrekking tot de door verzoekster verschuldigde boete en verhogingen en het uitgevaardigde dwangbevel. Dit overzicht is gedeeltelijk verwerkt onder A. De feiten.

Voorts was in dit overzicht vermeld dat de ontvangst van de betaling van verzoekster op 4 november 1993 te laat was geweest om uitvaardiging van het dwangbevel te voorkomen.

Op 16 november 1993 was door het geautomatiseerde systeem van het CJIB een signaleringslijst uitgedraaid, met daarop de betalingen, gedaan na uitvaardiging van het dwangbevel. Het op de zaak van verzoekster betrekking hebbende gedeelte van deze lijst was volgens het ambtsbericht kort na 16 november 1993 gezonden aan de behandelende gerechtsdeurwaarder.

1.2.2. Met betrekking tot de klacht van verzoekster hield het ambtsbericht van het CJIB voorts onder meer het volgende in:

"Wekelijks wordt door het geautomatiseerde CJIB-systeem een signaleringslijst gegenereerd waarop na uitvaardiging van een dwangbevel geregistreerde betalingen staan vermeld. Door middel van toezending van het voor hen relevante gedeelte van deze lijst worden de uitvoerende gerechtsdeurwaarders ingelicht omtrent de hoogte van het in hoofdsom verschuldigde bedrag.

Deze standaardprocedure is ook toegepast met betrekking tot de bovenvermelde signaleringslijst d.d. 16 november 1993. Overigens wordt in verband met de grote hoeveelheden waarom het gaat, slechts een kopie van de verzonden lijst gearhiveerd. Van de begeleidende (standaard)brief wordt geen kopie achtergehouden.

Met de gerechtsdeurwaarders is de afspraak gemaakt dat indien een betrokkene de sanctie geheel betaalt alvorens betekening van het dwangbevel plaatsvindt, zij de zaak op ontvangst van bovenbedoelde signaleringslijst sluiten. De door de deurwaarder gemaakte kosten komen dan voor rekening van het CJIB.

Of in dit geval de gerechtsdeurwaarder onvoldoende aandacht heeft gegeven aan

meergenoemde signaleringslijst, of dat de lijst door hem niet is ontvangen is thans niet meer na te gaan. Vast staat wel dat de lijst door het CJIB volgens vaste procedure is verzonden, maar dat daarop door de gerechtsdeurwaarder geen of onvoldoende actie is ondernomen.

De betaling van betrokkene is wel degelijk correct verwerkt, en ook is aan de gerechtsdeurwaarder de opdracht verstrekt het verhaal te staken, doch deze opdracht is door de gerechtsdeurwaarder niet uitgevoerd.

Voorts klaagt betrokkene erover dat de officier van justitie te Leeuwarden bij de uitoefening van zijn verhaalsrecht door middel van een dwangbevel en daaropvolgend executoriaal derdenbeslag heeft gehandeld in strijd met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, onder meer gelet op de geringe hoogte van de hoofdsom en op de reeds ontvangen betalingen; temeer daar niet is gebleken dat de officier van justitie, het CJIB of de deurwaarder andere mogelijkheden hebben onderzocht om een voor betrokkene minder belastende incassoprocedure te volgen. Voor een reactie op dit klachtonderdeel verwijs ik naar de brief van het CJIB d.d. 13 juni 1994 (zie hiervoor onder A.14.; N.o.), waarbij ik ten overvloede opmerk dat betrokkene de kans om de handelwijze van de officier van justitie door de rechter in een verzetprocedure te laten toetsen voorbij heeft laten gaan.

Met betrekking tot de klacht van betrokkene over de trage beantwoording door het CJIB van de brief van 9 maart 1994 merk ik het volgende op.

Het streven van het CJIB is erop gericht brieven van betrokkenen binnen vijf werkdagen te beantwoorden. Lukt beantwoording niet binnen deze termijn dan gaat een ontvangstbevestiging uit, met daarop de mededeling dat zo snel mogelijk een nadere reactie volgt.

Ik moet concluderen dat in onderhavig geval de hiertoe gehanteerde interne richtlijnen niet zijn nageleefd.

Inmiddels vormt een en ander wel een reden om de richtlijnen nog weer eens uitdrukkelijk onder de aandacht van het personeel te brengen.

Voor zover betrokkene klaagt over het afwijzen dan wel niet erkennen van aansprakelijkheid door het CJIB moet ik opmerken dat het CJIB te dezen ook niet

aansprakelijk is.

De gerechtsdeurwaarder is, hoewel door het CJIB tijdig op de hoogte gesteld van het feit dat volledig betaald was, doorgedaan met executie. Dit eigenmachtig handelen van de gerechtsdeurwaarder is niet aan te merken als handelen van het CJIB.

Wellicht dat voor dit handelen de gerechtsdeurwaarder aansprakelijk is te stellen."

2.1. De Nationale ombudsman legde de minister van Justitie bij de opening van het onderzoek ook een aantal vragen voor. De minister van Justitie verwees voor haar reactie op deze vragen naar een ambtsbericht van het CJIB van 14 oktober 1994.

2.2.1. De Nationale ombudsman vroeg de minister van Justitie onder meer een reactie op het volgende:

"De WAHV biedt de officier van justitie twee mogelijkheden tot verhaal: met een dwangbevel (art. 26 WAHV) of zonder een dwangbevel (art. 27 WAHV).

Kunt u aangeven op welke wijze bij een openstaande vordering de keuze wordt bepaald tussen deze beide wettelijke mogelijkheden? Is het juist dat tot nu toe niet of nauwelijks gebruik wordt gemaakt van de methode van verhaal, die is opgenomen in art. 27 WAHV? Welke afwegingen vinden daarbij plaats? Kunt u cijfermatige gegevens verschaffen over het aantal keren dat in 1992, 1993 en de eerste helft van 1994 verhaal heeft plaatsgevonden met een dwangbevel en hoe vaak zonder een dwangbevel?"

Het ambtsbericht van het CJIB vermeldde hierover het volgende:

"Uit de parlementaire geschiedenis van de WAHV is een voorkeur voor verhaal zonder dwangbevel af te leiden. In de Memorie van Toelichting op de WAHV stemmen de Ministers van Justitie en Verkeer en Waterstaat in met de zienswijze van de commissie Mulder dat tenuitvoerlegging van de administratieve sanctie in de eerste plaats zal moeten geschieden via het beslag op een bank- of girotegoed. Vervolgens wijzen de Ministers op een op dat moment lopend onderzoek naar de mogelijkheden om langs eenvoudige weg over gegevens te komen beschikken, welke onontbeerlijk zijn voor een effectieve toepassing van de in art. 27 WAHV opgenomen verhaalsmogelijkheid. De resultaten van dat onderzoek waren niet hoopgevend. Niet alleen bleek daaruit dat het percentage door middel van verhaal

zonder dwangbevel daadwerkelijk geïnde zaken beduidend lager lag dan zaken waarbij een deurwaarder werd ingeschakeld (31% respectievelijk 71%), ook bleek dat het inwinnen van de benodigde actuele informatie zeer arbeidsintensief is en in lang niet alle gevallen mogelijk, en dat deze zaken zeer lange doorlooptijden kennen. Op basis van deze uitkomsten is voor het verhaal van WAHV-sancties destijds gekozen voor toepassing van de verhaalsmogelijkheid die art. 26 WAHV biedt. Een uitspraak van de kantonrechter te Zwolle noopte echter tot aanpassing van het gekozen beleid (zie ACHTERGROND onder 3.1.; N.o.). Een betrokkene stelde in een verzetprocedure dat zij al een deelbetaling had verricht, en dat het O.M., dat immers haar rekeningnummer kende, de 'goedkopere' wijze van verhaal zonder dwangbevel had moeten laten prevaleren boven de 'dure' manier van verhaal met dwangbevel. De kantonrechter stemde hiermee in en verklaarde het verzet gegrond. Mede naar aanleiding hiervan is het overleg met een afvaardiging van de Nederlandse banken over verhaal zonder dwangbevel in het voorjaar van 1993 hervat. De banken waren van meet af aan niet erg enthousiast over deze wijze van verhaal. Men vreesde een negatief publicitair effect. Ook zag men op tegen de grote aantallen, waarom het aanvankelijk leek te gaan. Daarom is gezocht naar een zo eenvoudig mogelijke, verregaand te automatiseren procedure. Zo eenvoudig als het in de wet lijkt, zo moeilijk bleek verhaal zonder dwangbevel in de praktijk te effectueren. Met name bleek het moeilijk, en in bepaalde gevallen zelfs onmogelijk, achter de juiste rekeningnummers van betrokkenen te komen. Besloten is daarom verhaal zonder dwangbevel alleen toe te passen in het geval een betrokkene al een deelbetaling heeft verricht, omdat dan het rekeningnummer van degene die heeft betaald bekend is (dit is niet noodzakelijkerwijs het rekeningnummer van de aansprakelijke persoon, vandaar dat nog een extra 'handmatige' verificatie moest worden tussengevoegd). Verschillende wijzen van verstrekking aan en verwerking door de banken zijn besproken. Uiteindelijk bleek de acceptgiroprocedure voor de banken het minst bezwarend, en voor het CJIB goed te gebruiken. Deze procedure moest echter op verschillende onderdelen worden aangepast. Zo moest onder andere worden voorkomen dat, zoals de 'gewone' acceptgiroprocedure toelaat, negatief zou worden geboekt. Al met al een intensief en tijdrovend karwei.

Thans is het testen van de ontwikkelde procedure in volle gang. De resultaten zijn zo

hoopgevend dat de procedure naar verwachting op korte termijn kan worden geïmplementeerd.

Hiermee is ook de vraag van de Nationale ombudsman of het juist is dat tot nu toe niet of nauwelijks gebruik wordt gemaakt van de methode van verhaal die is opgenomen in artikel 27 WAHV, en welke afwegingen daarbij een rol spelen, beantwoord.

De Nationale ombudsman vraagt om cijfermatige gegevens over het aantal keren dat verhaal zonder dwangbevel is toegepast. Het antwoord op deze vraag ligt impliciet in het voorgaande besloten, maar voor alle duidelijkheid zij hier nog opgemerkt dat geen enkele keer verhaal zonder dwangbevel is toegepast in de jaren 1992, 1993 en de eerste helft van 1994."

2.3.1. De Nationale ombudsman vroeg voorts een verklaring voor het feit dat uit de stukken met betrekking tot de betekening aan verzoekster van het derdenbeslag op 21 februari 1994 niet duidelijk werd dat het om een WAHV-sanctie ging en dat uit de overgelegde stukken niet bleek dat er bij die gelegenheid aan verzoekster schriftelijke informatie was verstrekt over de mogelijkheid om in verzet te gaan.

2.3.2. Het CJIB reageerde hierop als volgt:

"Mogelijk is door de gerechtsdeurwaarder in het onderhavige geval bij de overbetekening van het derdenbeslag geen kopie van de executoriale titel (het dwangbevel) gevoegd. Wettelijk is hij daartoe niet verplicht (art. 475 i Rv).

Uiteraard is het dwangbevel, alvorens tot beslaglegging werd overgegaan, wel aan betrokkene betekend. De achterzijde van het dwangbevel bevat informatie over de verzetprocedure. De behandelende gerechtsdeurwaarders kennen de procedure, en lichten betrokkenen hierover desgevraagd in."

2.4.1. Tot slot stelde de Nationale ombudsman nog de volgende vragen:

"Zijn deurwaarders vrij in de wijze waarop zij deze beslagen uitvoeren of heeft het CJIB aan de deurwaarders hierover nadere instructies verstrekt? (...) Hoe vindt de keuze van de deurwaarders plaats, die in opdracht van het CJIB met de betekening van de dwangbevelen en de verdere incasso van openstaande boetes worden belast? Kunt u inzicht geven in de contacten die plaatsvinden tussen het CJIB en de

met CJIB-opdrachten belaste deurwaarders in het algemeen? Geeft het CJIB concrete opdrachten per geval aan de betrokken deurwaarders en vindt er enige vorm van controle plaats? Wordt de keuze om tot het leggen van (derden)beslag over te gaan overgelaten aan de inzichten van de betrokken deurwaarders of hebben zij hiervoor nadere instructies van het CJIB nodig?"

2.4.2. De reactie van het CJIB hierop luidde als volgt:

"De deurwaarders zijn binnen de grenzen der wet vrij in de wijze waarop zij de beslagen uitvoeren. Uiteraard moeten de deurwaarders, en het CJIB ziet hierop ook toe, wel proportionele middelen kiezen. Een beslag onder een werkgever of uitkeringsinstantie wordt voor verhaal van een WAHV-sanctie in het algemeen als proportioneel beschouwd, beslag op onroerende zaken niet.

Met de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders (KVG) zijn afspraken gemaakt met betrekking tot verhaal van WAHV-sancties. Door de officier van justitie te Leeuwarden uitgevaardigde dwangbevelen worden vanwege de KVG verdeeld over de bij de KVG aangesloten deurwaarders.

De KVG kan deurwaarders op aangeven van het CJIB uitzonderen van deze toedeling. In de praktijk is enkele malen voorgekomen dat op aangeven van het CJIB een deurwaarder door de KVG van toedeling is uitgesloten.

Contacten, zowel schriftelijk als mondeling, tussen het CJIB en de deurwaarders zijn er vele. Zelfs is bij het CJIB sedert eind 1992 een speciale account-manager deurwaarders in functie, die onder meer tot taak heeft de communicatie met de deurwaarders te optimaliseren.

Controle geschiedt achteraf, aan de hand van de door de deurwaarder opgemaakte declaratie. Indien blijkt dat teveel in rekening wordt gebracht of dat oneigenlijke of disproportionele middelen zijn gebruikt wordt de deurwaarder daarop aangesproken. Indien een minder juiste handelwijze trendmatig is of dreigt te worden dan wordt de account-manager ingeschakeld. Vervolgens worden harde afspraken met de deurwaarder gemaakt en vastgelegd, en de deurwaarder wordt hieraan ook gehouden."

D. Het antwoord van de gerechtsdeurwaarder op vragen van de Nationale ombudsman

Naar aanleiding van vragen van de Nationale ombudsman deelde het

gerechtsdeurwaarderskantoor X te Arnhem op 18 augustus 1994 het volgende mee:

"Op 23 november 1993 is in opdracht van het Centraal Justitieel Incasso Bureau een op 9 november 1993 uitgevaardigd dwangbevel aan mevrouw H. (verzoekster; N.o.) betekend. (...) Op de achterzijde van het dwangbevel wordt uitvoerig ingegaan op de mogelijkheid van bezwaar maken tegen de tenuitvoerlegging van het dwangbevel.

Naar aanleiding van de betekening van dit dwangbevel heeft mevrouw H. op 24 november 1993 telefonisch contact met mijn kantoor opgenomen waarbij zij stelde dat haar ex-man het totaal-verschuldigde zal overmaken. Ingevolge de richtlijnen die op ons kantoor gelden, zal de betrokken medewerker/ster ongetwijfeld hebben medegedeeld dat mevrouw H. de wettelijke termijn waarbinnen betaald dient te worden, te weten twee dagen na betekening, in acht dient te nemen.

Vervolgens ontving ik op 29 november 1993 per bank een betaling van \103,23. Echter, op dat moment was ik uiteraard nog niet op de hoogte van een rechtstreekse aan mijn cliënte gedane betaling. Conform de in het exploit van betekening opgenomen opgave van het verschuldigde diende voor 26 november 1993 een bedrag van \199,47 te worden voldaan. Rekening houdend met de betaling van 29\november 1993 resteerde alstoen een bedrag van \96,24, voor welk bedrag ik vervolgens verdere maatregelen heb genomen.

Ingevolge de richtlijnen van mijn opdrachtgever, het Centraal Justitieel Incasso Bureau, dient de voorkeur gegeven te worden a an beslaglegging op een inkomstenbron. Daar deze inkomstenbron mij onbekend was, heb ik maatregelen genomen om deze te achterhalen. Kennelijk als reactie daarop nam mevrouw H. op 21 december 1993 wederom telefonisch contact met mijn kantoor op, waarbij zij mededeelde dat het een bekeuring van haar chauffeur is en dat hij alles al betaald heeft. Zij zegde vervolgens toe copieen te zenden van de betreffende betalingsbewijzen. Voor zover ik kan nagaan, heb ik deze copieen echter nooit ontvangen.

Het is overigens ondoenlijk om, in de veelheid van zaken en reacties die mijn kantoor dagelijks bereiken, elke mondelinge mededeling dat betaald is en waarbij geen enkel bewijs wordt overgelegd, te verifiëren bij een cliënt of opdrachtgever. De betreffende medewerkers/sters zijn geïnstrueerd dat zij te allen tijde om copieen van

betalingsbewijzen en dergelijke vragen, waarna uiteraard verificatie bij de client of opdrachtgever plaatsvindt. Daar ik, zoals hierboven reeds aangegeven, geen betalingsbewijzen mocht ontvangen, is na verificatie bij de betreffende uitkeringsinstantie op 15 februari 1994 derden-beslag gelegd.

Eerst op 3 maart 1994 werd mij bij monde van mevrouw Ho. van het Centraal Justitieel Incasso Bureau telefonisch doorgegeven dat op 4 november 1993 een betaling was ontvangen van \37,50. Ik heb toen vervolgens opdracht ontvangen de zaak niet verder door te zetten, waarna ik mijn dossier kon sluiten. Uiteraard heb ik toen ogenblikkelijk de betreffende uitkerende instantie van de opheffing van het beslag op de hoogte gesteld. Overigens is het derden-beslag op 21 februari 1994 ex art. 2 Rv. aan mevrouw H. betekend. De wettelijke bepalingen daarvoor voorzien niet in het wederom verstrekken van een copie van het dwangbevel, dat was immers reeds op rechtsgeldige wijze aan haar betekend." E. De reactie van verzoekster 1. De advocaat van verzoekster merkte in zijn reactie van 30\december 1994 op het standpunt van de minister van Justitie, de informatie van het CJIB en het deurwaarderskantoor op dat de klachten van verzoekster niet afdoende waren weerlegd.

2. Volgens de advocaat stond het vast dat het CJIB de betaling van verzoekster niet tijdig had verwerkt om het uitvaardigen van het dwangbevel dan wel het overdragen ervan aan de deurwaarder te voorkomen. Als het CJIB de signaleringslijst van 16 november 1993, die voor deurwaarderskantoor X slechts twee zaken bevatte, aan de deurwaarder had verzonden, dan had de deurwaarder deze kennelijk niet gecontroleerd. Het CJIB had vervolgens onvoldoende zorgvuldigheid betracht door er niet op toe te zien dat de opdracht aan de deurwaarder werd teruggehaald.

3. Ook had de deurwaarder geen actie ondernomen naar aanleiding van de mededeling van verzoekster aan de deurwaarder dat zij de hoofdsom van 37,50 al had betaald. Zij had daarna het betalingsbewijs bij de bank opgevraagd en had dit op 13 december 1993 ontvangen. Op 21\december 1993 was er weer contact geweest tussen verzoekster en het deurwaarderskantoor. Haar advocaat vond het aannemelijk dat zij het betalingsbewijs bij die gelegenheid aan een medewerker van het deurwaarderskantoor had laten zien. Toch had de deurwaarder de executie

voortgezet.

4. De deurwaarder had bovendien onrechtmatig gehandeld door hem willens en wetens te hinderen in het gebruik van rechtsmiddelen, toen hij weigerde alsnog een afschrift te verstrekken van het dwangbevel van 9 november 1993, dat ten grondslag had gelegen aan de executie, aldus de advocaat van verzoekster.

5. Voorts vond hij het niet juist dat het CJIB zich verschuilde achter de eigen verantwoordelijkheden van de deurwaarder. Het CJIB was naar zijn mening aansprakelijk voor de door hem ingeschakelde deurwaarder.

6. Met betrekking tot de wijze van verhaal merkte verzoeksters advocaat op dat het zijns inziens beleidsmatig schortte aan een serieuze poging om te komen tot een structureel verhaal zonder dwangbevel.

Het beleid van het CJIB kwam erop neer dat stelselmatig werd gekozen voor de voor betrokkenen meer belastende en dus duurdere oplossing van het verhaal met dwangbevel.

F. De reactie van de minister van Justitie op nadere vragen van de Nationale ombudsman en op de reactie van verzoekster

1. De Nationale ombudsman legde de minister van Justitie enkele nadere vragen voor. De minister van Justitie verwees voor haar reactie op deze vragen, alsmede voor haar reactie op de reactie van het deurwaarderskantoor en het commentaar van verzoeksters advocaat, naar een ambtsbericht van de directeur van het CJIB van 9 maart 1995 dat bij haar reactie was gevoegd.

2.1. Met betrekking tot de vragen van de Nationale ombudsman hield dit ambtsbericht van de directeur van het CJIB het volgende in:

"De Nationale ombudsman vraagt waarom op 9 november 1993 alsnog een dwangbevel is uitgevaardigd terwijl het CJIB al op 4 november 1993 betaling van het restant-verschuldigde van betrokkene ontving.

Het geautomatiseerde CJIB-systeem heeft op 2 november 1993 het dwangbevel

doen printen, welk dwangbevel op 3 november is verzonden aan de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders (KVG). De KVG draagt zorg voor verdeling van de dwangbevelen over de gerechtsdeurwaarders. Omdat de KVG hiervoor enige tijd nodig heeft, worden dwangbevelen gepostdateerd, in casu droeg het dwangbevel de datum 9 november 1993. Op 12 november 1993 ontving het CJIB van de KVG bericht dat het dwangbevel was toebedeeld aan deurwaarderskantoor X te Arnhem. De betaling van betrokkene, die op 6 november 1993 werd bestemd, dat wil zeggen bij de overige zaakgegevens werd gevoegd, kon geen invloed meer hebben op de uitvoering van het dwangbevel.

De Nationale ombudsman vraagt voorts waarom de betaling van betrokkene, die op 4 november 1993 werd ontvangen, niet al vermeld kon worden op de signaleringslijst van 9 november 1993. De bestemming van deze betaling vond plaats op 6 november 1993. In dat weekeinde is ook het signaleringsprogramma gedraaid. Of dat laatste programma op een eerder moment heeft gedraaid dan het programma dat de binnengekomen betalingen heeft bestemd, dan wel dat als gevolg van een computerstoring het programma die keer niet heeft kunnen werken is thans niet meer te achterhalen.

De Nationale ombudsman vraagt op welke wijze de signaleringslijsten worden verzonden aan de deurwaarders. Hierop kan het antwoord kort zijn. Deze lijsten worden per gewone post verzonden op de dag van aanmaak of uiterlijk de dag daarna."

2.2. Op verzoek van de Nationale ombudsman was bij het ambtsbericht het relevante gedeelte gevoegd van de richtlijnen van het CJIB die een voorkeur inhouden voor beslag op een inkomstenbron, waarover in de brief van het deurwaarderskantoor van 18 augustus 1994 was gesproken. In deze richtlijnen is onder punt 6.

"Dwangbevelen" onder meer het volgende opgenomen:

"Bij eventueel beslag verdient beslag op loon of uitkering natuurlijk de voorkeur boven beslag roerende zaken. Beslag roerende zaken moet zoveel mogelijk worden gezien als een laatste middel."

3. Het ambtsbericht van de directeur van het CJIB bevatte voorts nog het volgende:

"Dan kom ik nu toe aan een reactie op de brief van 18 augustus 1994 van

deurwaarderskantoor X. De heer O. schrijft in de derde alinea van zijn brief dat hij op 29 november uiteraard nog niet op de hoogte was van een rechtstreeks aan het CJIB gedane betaling. Kennelijk is de signaleringslijst in het ongereede geraakt.

Of het deurwaarderskantoor werkelijk geen betalingsbewijzen van betrokkene heeft ontvangen kan ik uiteraard niet nagaan. Vast staat wel dat het deurwaarderskantoor, als er geen tussentijdse betaling had plaatsgevonden, conform de richtlijnen zou hebben gehandeld.

De brief van 30 december 1994 van de gemachtigde van betrokkene geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen.

(...) De gemachtigde veronderstelt dat het CJIB onvoldoende zorgvuldigheid heeft betracht door er niet op toe te zien dat de opdracht werd teruggehaald. Deze veronderstelling is niet juist. Het CJIB heeft op regelmatige wijze de deurwaarder in kennis gesteld van de door betrokkene gedane betaling. De deurwaarder had op ontvangst van de kennisgeving de zaak moeten sluiten, en zijn declaratie aan het CJIB moeten zenden. In de praktijk gaat er vaak enige tijd overheen voordat de deurwaarder zijn declaratie aan het CJIB zendt. Voor het CJIB bestond dan ook geen reden om vanwege het enige tijd uitblijven van de declaratie de deurwaarder te rappelleren.

In mijn brief van 14 oktober 1994 heb ik voldoende aangegeven wat de keuze tussen verhaal naar art. 26 WAHV (verhaal met dwangbevel) dan wel 27 WAHV (verhaal zonder dwangbevel) heeft beïnvloed, en wat voor inspanningen worden verricht om ook de laatstgenoemde verhaalswijze te effectueren. Ik kan daar nog aan toevoegen dat verhaal zonder dwangbevel sedert december 1994 wordt toegepast in de zaken waarin door betrokkene een deelbetaling is verricht.

Ik kom tot een afsluiting. Vast staat dat betrokkene de beschikking en de beide aanmaningen, althans de daarop voorkomende vervaldata en de waarschuwingen voor de gevolgen van te late betaling heeft verwaarloosd. Dat is de oorzaak van de door het CJIB getroffen voortgaande verhaalsmaatregelen.

Vanwege het CJIB is bericht uitgegaan met als doel om, na de betaling door betrokkene, het verhaal door de deurwaarder te laten staken. Dit bericht is kennelijk in het ongereede geraakt."

G. De reactie van de deurwaarder op nadere vragen van de Nationale ombudsman

1. Daarnaar gevraagd, deelde het deurwaarderskantoor op 24 februari 1995 mee dat

de signaleringslijst van het CJIB van 16 november 1993 niet in het dossier aanwezig was. Hierdoor was het de deurwaarder niet duidelijk of die mededeling hem wel had bereikt.

2.1. De Nationale ombudsman legde het deurwaarderskantoor voorts het volgende voor:

"Op grond van het ambtsbericht van het CJIB stel ik vast dat het initiatief van voornoemd telefonisch contact op 3 maart 1994 van het CJIB is uitgegaan, nadat verzoeksters advocaat op 2 maart 1994 telefonisch navraag had gedaan bij het CJIB. Is het juist dat uw kantoor noch naar aanleiding van het telefoongesprek met verzoekster op 24 november 1993 noch naar aanleiding van de brieven van verzoeksters advocaat van 23 en 28 februari 1994 heeft gecontroleerd of het CJIB inmiddels geld had ontvangen van mevrouw H.? Voor zover een dergelijke controle is uitgebleven verneem ik graag de reden daarvan."

2.2. De reactie van de deurwaarder hierop was als volgt:

"Of het initiatief met betrekking tot het doorgeven van een betaling inderdaad van het CJIB is uitgegaan is thans niet meer vast te stellen.

Uit het statusoverzicht, wat blijkt uit mijn geautomatiseerde administratie, blijkt slechts dat op 3 maart 1994 telefonisch contact is geweest met mevrouw Ho. van het CJIB met betrekking tot de betaling van \37,50 d.d. 4 november 1993.

Met betrekking tot uw vraag of dezerzijds is gecontroleerd of het CJIB een betaling had ontvangen, verwijs ik nogmaals naar mijn brief van 18 augustus jl. (zie hiervoor onder D.; N.o.).

(...) Resumerend blijf ik van mening dat dezerzijds correct is gehandeld. Mijn kantoor wordt dagelijks circa 150 keer gebeld. Het is daarom praktisch onuitvoerbaar om elke telefonische mededeling te verifiëren. Indien een debiteur stelt dat er betaald is, wordt hij/zij standaard verzocht copieën van de betalingsbewijzen te zenden."

3. De Nationale ombudsman legde de deurwaarder voorts de vraag voor of aan verzoekster op 21 februari 1994 informatie was verstrekt over de mogelijkheid om in verzet te komen en zo ja, op welke wijze dat was geschied. Hierop antwoordde de deurwaarder als volgt:

"Hoewel het feitelijk onmogelijk is te controleren wat een van mijn medewerkers meer dan een jaar geleden heeft gezegd, moet er van uit worden gegaan dat mijn goed geïnstrueerd personeel op de hoogte is van de wettelijke rechtsmiddelen, waaronder uiteraard het verzet is begrepen. Als echter, zoals blijkt uit de daarvan opgenomen telefoonnotitie, mevrouw H. belt met de mededeling dat de bekeuring van haar chauffeur is en dat hij alles al betaald heeft en copieën daarvan zal zenden, behoeft niet dezerzijds verwacht te worden dat direct op de mogelijkheid van verzet zal worden gewezen.

Overigens merk ik nogmaals op dat op de achterzijde van het dwangbevel uitvoerig wordt ingegaan op de mogelijkheid van bezwaarmaken tegen de tenuitvoerlegging van het dwangbevel."

H. De nadere reactie van verzoekster

1. Verzoeksters advocaat bracht naar aanleiding van de reactie van de minister van Justitie onder meer naar voren dat de door het CJIB gekozen werkwijze met betrekking tot het verhaal met zich meebracht dat tussen het "sorteren" voor verhaal en het betekenen meestal enkele weken verstreken. Hij gaf als zijn mening te kennen dat het CJIB daarom een administratief sluitende procedure zou moeten volgen om betalingen, die na het "sorteren" werden ontvangen alsnog te verwerken. Hij stelde vast dat de procedure bij het CJIB niet sluitend was.

Pas op 16 november 1993 was een vervolgbesluit verzonden naar de deurwaarder, en er was geen bevestiging gevraagd en ontvangen dat de deurwaarder de executie had afgebroken. De procedure bij het CJIB zou volgens de advocaat zorgvuldiger zijn indien het CJIB de deurwaarders zou instrueren om op de dag van betekening van het dwangbevel telefonisch navraag te laten doen bij het CJIB over de meest recente stand van zaken.

2. Naar aanleiding van de reactie van het deurwaarderskantoor merkte verzoeksters advocaat op dat de deurwaarder kennelijk van mening bleef dat van hem niet verwacht werd of kon worden bij het CJIB te controleren. Verzoekster had op of omstreeks 21 december 1993 zelfs een betalingsbewijs getoond. Hierop had de deurwaarder geen navraag gedaan.

Verzoeksters advocaat vond de instructie aan de medewerkers van het kantoor om

geen enkel initiatief terzake van controle of verificatie te ondernemen als niet tevens een bewijs van betaling werd getoond, te rigide.

Hij deed de suggestie dat het CJIB en de deurwaarder aan de hand van het dossier van de tweede op de signaleringslijst van 16 november 1993 voorkomende naam zouden kunnen verifiëren of deze lijst de deurwaarder destijds wel had bereikt.

Voorts vond hij het merkwaardig dat de deurwaarder van mening was dat verzoekster niet op de verzetmogelijkheid behoefde te worden gewezen, juist toen zij had meegedeeld dat zij al betaald had. Het enig juiste advies zou juist zijn geweest om wel in verzet te gaan, aldus de advocaat.

I. De nadere reactie van de minister van Justitie

1. Onder verwijzing naar een bijgevoegd ambtsbericht van het CJIB deelde de minister van Justitie op 13 juni 1995 mee dat zij bereid was aan verzoekster 183,51 over te maken, voor de kosten van het dwangbevel en de door de bedrijfsvereniging ingehouden termijn. Hoewel enerzijds vaststond dat een dwangbevel was uitgevaardigd omdat verzoekster de sanctie niet op tijd had betaald, stond anderzijds vast dat zij de volledige vordering van het CJIB had voldaan voordat de gerechtsdeurwaarder het dwangbevel had betekend.

2. Het ambtsbericht van het CJIB van 23 mei 1995 hield onder meer het volgende in:

"Het is niet zonder meer mogelijk zaken die in handen zijn gegeven van een gerechtsdeurwaarder 'uit de procedure te halen'.

Daarvoor is in ieder geval nodig dat op grond van berichten van betrokkene of van de behandelend gerechtsdeurwaarder een redelijk vermoeden rijst dat de vordering van het CJIB, vermeerderd met eventueel gemaakte kosten, is voldaan.

De werkwijze zoals het CJIB die hanteert met betrekking tot de toedeling van dwangbevelen en de informatieverstrekking omtrent tussen het moment van toedelen en het betekenen van de dwangbevelen van betrokkenen ontvangen betalingen is na een zorgvuldige afweging van alternatieven tot stand gekomen.

In de praktijk blijkt deze werkwijze goed te voldoen.

Dat in een incidenteel geval de communicatie tussen het CJIB en de gerechtsdeurwaarder kennelijk niet geheel vlekkeloos is verlopen wettigt naar mijn

inzicht de conclusie niet dat de procedure zou moeten worden gewijzigd.

De werkwijze zoals de heer (verzoeksters advocaat; N.o.) zich die voorstelt, is gegeven het grote aantal zaken dat het CJIB ter verdere incasso aan de gerechtsdeurwaarder overdraagt (ongeveer 200.000 zaken per jaar), praktisch onuitvoerbaar.

(...) De heer (verzoeksters advocaat; N.o.) stelt dat zowel het CJIB als de gerechtsdeurwaarder bijvoorbeeld door middel van het andere op de betreffende signaleringslijst voorkomende dossier zouden kunnen verifiëren of die lijst de deurwaarder heeft bereikt.

Desgevraagd heeft de gerechtsdeurwaarder het dossier van de andere op de lijst voorkomende betrokkene onderzocht. Hij heeft daarin geen exemplaar van de lijst aangetroffen. Deze zaak is echter zonder verdere problemen en geheel tot tevredenheid van alle betrokken partijen afgewikkeld, omdat betrokkene in dit geval en in tegenstelling tot mevr. H., een afschrift van het betalingsbewijs heeft doen toekomen aan de gerechtsdeurwaarder. De gerechtsdeurwaarder heeft naar aanleiding hiervan, in overleg met het CJIB, de behandeling gestaakt."

J. De nadere reactie van de deurwaarder

In een nadere reactie deelde deurwaarderskantoor X onder meer nog het volgende mee:

"De raadsman van H. stelt dat plusminus 21 december 1993 het betalingsbewijs is getoond. Op welke wijze heeft dit plaatsgevonden? Zoals aangegeven in mijn brieven van 18 augustus 1994 en 24 februari 1995 wordt dezerzijds ontkend dat het betalingsbewijs is getoond. Uiteraard had dan een en ander eenvoudig geverifieerd kunnen worden.

Het verbaast mij overigens dat (verzoeksters advocaat; N.o.) dit nu pas naar voren brengt. De instructies naar mijn personeel wijzen niet op "geen enkel initiatief tonen", doch slechts op een efficiënte en praktische werkwijze.

Kennelijk ontgaat het (verzoeksters advocaat; N.o.) dat bij een organisatie als het CJIB vele (girale) betalingen plaatsvinden, waardoor het onmogelijk is een en ander uit te zoeken zonder een betalingsbewijs.

(...) Kennelijk is de raadsman van klagster de mening toegedaan dat uitsluitend verzet en andere rechtsmiddelen oplossingen bieden, terwijl maar al te vaak naar

aanleiding van een getoond betalingsbewijs de zaak (in der minne) opgelost kan worden."

K. Nadere commentaar van verzoekster

Verzoeksters advocaat gaf bij brief van 28 juni 1995 nader commentaar op de nadere reactie van de minister van Justitie. Hij deelde mee dat het voorstel van de minister tot restitutie van \183,51 voorbij ging aan het feit dat dit bedrag reeds door de deurwaarder was geretourneerd en voorts aan de principiële vraag omtrent de aansprakelijkheid voor een onrechtmatig beslag.

Hij deelde voorts nog het volgende mee:

"1. Het CJIB stelt vast dat "het niet zonder meer mogelijk is zaken die in handen zijn gegeven van een 'gerechtsdeurwaarder' uit de procedure te halen.

Daarvoor is in ieder geval nodig dat op grond van berichten van betrokkenen of van de behandelend deurwaarder een redelijk vermoeden rijst dat de vordering van het CJIB, eventueel vermeerderd met gemaakte kosten is voldaan".

2. Dit impliceert m.i. dat het CJIB niet zonder meer reageert op het ontvangen van een betaling in een zaak die reeds voor incasso is aangemaakt. Er zijn kennelijk bijkomende signalen nodig voor CJIB iets gaat doen. Dat is nu juist het bezwaar van klagster tegen de procedure bij CJIB. Het doet ook vermoeden dat er zijdens CJIB juist geen bericht is gezonden naar de deurwaarder, hetgeen verklaart dat de deurwaarder niets heeft ontvangen. Kennelijk betrof de andere zaak die op de lijst van CJIB zou hebben gestaan een gelijksoortig geval, waarin de betrokkene ook reeds eerder had betaald en dat aantoonde.

3. CJIB geeft geen bevredigend antwoord op de vraag op welke wijze CJIB wil voorkomen dat incasso's ten onrechte doorlopen.

Het is naar de mening van klagster voor risico en voor rekening van CJIB (en de executant i.h.a.) indien executie plaatsvindt terwijl had kunnen blijken (en wellicht pas later blijkt) dat de grondslag heeft opgehouden te bestaan.

Het gaat te ver betrokkene in dat geval uitsluitend te verwijzen naar de verzetmogelijkheden, die immers termijngebonden zijn. Onrechtmatigheid van een ten onrechte ingezette executie kan ook op andere wijze blijken.

4. Daarbij zij nog opgemerkt dat de deurwaarder klagster niet juist begrijpt, als hij stelt dat klagster van mening zou zijn dat uitsluitend verzet en andere

rechtsmiddelen oplossingen bieden. Juist de door de deurwaarder genoemde mogelijkheid van overleg in der minne voorkomt een overbodige procedure. Dit impliceert echter wel dat de deurwaarder zijnerzijds een actievere rol zal mogen spelen door bijv. te verifiëren bij CJIB als betrokkene daar om verzoekt.

In casu heeft betrokkene bewijs van betaling opgevraagd bij de bank na het eerste contact met de deurwaarder op/rond 23.11.1993 en vervolgens getoond op of rond 21.12.1993.

Was het niet de deurwaarder die vervolgens na 21 februari 1994 iedere medewerking weigerde?"

BEOORDELING EN CONCLUSIE

I. Ten aanzien van de verwerking van de betaling van verzoekster

1. Verzoekster klaagt over tekortkomingen in de administratieve verwerking door het CJIB van haar betaling op 28 oktober 1993 van \37,50. Haar betaling heeft niet geleid tot stopzetting van de invorderingsprocedure, waardoor zij uiteindelijk op 15 februari 1994 werd geconfronteerd met een executoriaal derdenbeslag ten laste van haar uitkering.

2. Van het CJIB mag worden verwacht dat het na ontvangst van een betaling deze zo snel mogelijk verwerkt, en, waar van toepassing, de nodige maatregelen treft om te voorkomen dat betrokkene nog op enige wijze hinder ondervindt van een door het CJIB intussen geïnitieerde incassoprocedure.

3. Verzoekster heeft op 28 oktober 1993 - na de vervaldatum - aan het CJIB 37,50 overgemaakt in verband met twee verhogingen van een haar opgelegde WAHV-sanctie. Het CJIB ontving haar betaling op 4 november 1993. Omdat verzoeksters betaling niet op tijd was ontvangen, had het echter al intussen, op 2 november 1993, een dwangbevel aangemaakt voor het openstaand bedrag, en dit daags daarna verzonden naar de deurwaarder. Het kan het CJIB niet worden verweten dat het, op het moment waarop verzoeksters betaling werd ontvangen, al de verhaalsprocedure was begonnen. Verzoekster had immers te laat betaald.

4. Het CJIB heeft de betaling van verzoekster op 6 november 1993 intern verwerkt. Pas op 16 november 1993 is de betaling op een signaleringslijst opgenomen; dit is een week later dan mogelijk was, omdat deze lijsten volgens het CJIB wekelijks worden opgemaakt.

Het CJIB heeft de lijst per gewone post verzonden naar de deurwaarder opdat deze de invordering bij verzoekster zou beeindigen. De deurwaarder heeft in dit onderzoek meegedeeld, dat hij voor de ontvangst van een telefonische opdracht tot stopzetting van de incasso van het CJIB op 3 maart 1994 geen bericht heeft ontvangen over de betaling van verzoekster. De signaleringslijst zat ook niet in zijn dossier van verzoekster. De deurwaarder was daarom doorgegaan met invorderingsmaatregelen. Het wordt er dan ook voor gehouden dat de deurwaarder de signaleringslijst van het CJIB niet heeft ontvangen.

Door de signaleringslijst per gewone post te versturen, heeft het CJIB het risico genomen dat de opdracht tot het stoppen van de invordering bij verzoekster de deurwaarder niet zou bereiken. Het CJIB heeft vervolgens nagelaten om op enigerlei wijze te controleren of de deurwaarder het bericht van de betaling wel had ontvangen en of de invorderingsprocedure daadwerkelijk was beeindigd. Het CJIB heeft hierdoor niet met de vereiste zorgvuldigheid gehandeld. De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

5. In het onderzoek is gebleken dat de procedure die het CJIB in het geval van verzoekster heeft gevolgd de gebruikelijke procedure is in die gevallen waarin het CJIB nog een betaling ontvangt nadat het dwangbevel in de desbetreffende zaak al is uitgevaardigd. Deze handelwijze kan vergaande consequenties hebben voor belanghebbenden, namelijk de het ten onrechte moeten ondergaan van incasso- en beslagmaatregelen. Dit geeft de Nationale ombudsman reden om aan dit rapport de aanbeveling te verbinden om de procedure bij het CJIB op zodanige wijze aan te passen dat de kans dat de bedoelde meldingen de deurwaarder niet (tijdig) bereiken zoveel mogelijk wordt uitgesloten.

II. Ten aanzien van de wijze van uitoefenen van het verhaalsrecht

1. Voor het uitoefenen van het verhaalsrecht, in die gevallen waarin iemand nalatig is gebleven een opgelegde WAHV-sanctie en/of de daarop gevallen verhoging(en) te

voldoen (art. 25 WAHV), beschikt de officier van justitie over twee mogelijkheden. De eerste mogelijkheid is het verhaal op goederen krachtens een dwangbevel (art. 26 WAHV). De tweede mogelijkheid is opgenomen in art. 27 WAHV: zonder dwangbevel kan verhaal worden genomen op onder meer inkomsten uit arbeid, periodieke uitkeringen en (post)banktegoeden van degene aan wie een administratieve sanctie is opgelegd. De weg van het verhaal met een dwangbevel en het eventueel daar op volgende executoriaal beslag is voor de betrokken burger duurder dan de eenvoudiger verhaalsvorm van art. 27 WAHV, omdat de kosten van het verhaal ten laste komen van de betrokkene.

Bij het gebruik maken van zijn verhaalsrecht dient de officier van justitie daarom de belangen van betrokkenen zorgvuldig af te wegen, en te kiezen voor die wijze van verhaal, waarvan de nadelige gevolgen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het verhaal te dienen doelen.

2. In het onderhavige geval heeft de officier van justitie te Leeuwarden een dwangbevel uitgevaardigd voor een hoofdsom van \37,50. Dit bedrag was verzoekster nog verschuldigd in verband met aan haar opgelegde verhogingen omdat zij een WAHV-boete te laat had betaald.

Het CJIB heeft meegedeeld dat tot december 1994 - om uiteenlopende redenen van praktische aard - geen gebruik werd gemaakt van de verhaalsmogelijkheid die art. 27 WAHV biedt en dat altijd werd overgegaan tot het doen uitvaardigen van dwangbevelen, zonder andere, voor betrokkene minder belastende mogelijkheden te onderzoeken.

3. Door de eerdere betaling van de boete door verzoekster beschikte het CJIB over haar bankrekeningnummer. Zonder veel extra inspanning van de zijde van het CJIB en zonder veel extra kosten voor verzoekster had dan ook langs de weg van art. 27 WAHV het openstaande bedrag kunnen worden geïnd. In plaats daarvan heeft de officier van justitie een dwangbevel uitgevaardigd, dat vervolgens - achteraf gezien ten onrechte, omdat verzoekster inmiddels had betaald - aan verzoekster is betekend en gevolgd is door een executoriaal derdenbeslag ten laste van haar uitkering. Deze verhaalsprocedure bracht voor verzoekster aanzienlijke kosten met zich mee - uiteindelijk meer dan \600,-, - die in geen verhouding stonden tot het door

verzoekster aan het CJIB verschuldigde bedrag van 37,50.

De officier van justitie kon dan ook niet in redelijkheid overgaan tot het uitvaardigen van een dwangbevel op de voet van art. 26 WAHV, onder voorbijgaan aan de verhaalsmogelijkheid van art. 27 WAHV.

Ook op dit punt is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van de duur van de klachtbehandeling

1. Het is een vereiste van zorgvuldigheid dat een overheidsinstantie aan haar gerichte brieven afhandelt binnen een redelijke termijn. Indien een directe afhandeling niet mogelijk is, behoort de betrokkene binnen twee a drie weken een behandelingsbericht te ontvangen, met informatie over de reden waarom directe afhandeling niet mogelijk is en over de tijd die naar verwachting nog met de afhandeling zal zijn gemoeid. De richtlijnen hierover zijn door de minister van Justitie vastgelegd in de circulaire van 15 februari 1991 (zie ACHTERGROND onder 5.).

2. Het CJIB heeft, ondanks een rappel van verzoekster van 28 april 1994 en zonder een behandelingsbericht te sturen, pas op 13 juni 1994 gereageerd op verzoeksters klacht van 9 maart 1994. Dit is te laat.

Het CJIB heeft door niet binnen een redelijke termijn te reageren en door het achterwege laten van het versturen van een behandelingsbericht gehandeld in strijd met de vereiste zorgvuldigheid. Bovendien heeft het CJIB gehandeld in strijd met de instructies die zijn neergelegd in de circulaire van de minister van Justitie van 15 februari 1991.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het afwijzen van de aansprakelijkheid voor het handelen van de deurwaarder

1. Verzoekster klaagt er vervolgens over dat het CJIB in de brief van 13 juni 1994 de aansprakelijkheid van het CJIB voor het handelen van de deurwaarder heeft afgewezen.

2. In deze brief heeft het CJIB verzoeksters advocaat bericht dat de gebruikelijke procedure is dat het CJIB de gerechtsdeurwaarder op de hoogte stelt van een door

betrokkene verrichte betaling, waarbij tevens wordt verzocht het dossier te sluiten. Indien de gerechtsdeurwaarder ondanks deze mededeling van de opdrachtgever executiemaatregelen initieert dan wel voortzet, is de officier van justitie hiervoor niet aansprakelijk, aldus het CJIB.

3. Onder I. is al geoordeeld dat de procedure die het CJIB hanteert met betrekking tot het doorgeven van betalingen die bij het CJIB zijn binnengekomen nadat al een dwangbevel is uitgevaardigd en aan de deurwaarder opdracht tot incasso is gegeven niet voldoet aan de vereiste zorgvuldigheid, omdat het CJIB deze meldingen doorgeeft op signaleringslijsten die per gewone post worden verzonden, en niet controleert of de opdracht tot het sluiten van het dossier is ontvangen door de deurwaarder. Aldus bezien, moet het CJIB wel aansprakelijk worden gehouden voor de incassohandelingen die een deurwaarder verricht als gevolg van het feit dat deze de signaleringslijst niet heeft ontvangen. De opvatting die het CJIB in de brief aan verzoeksters advocaat heeft verwoord, is in deze zin dan ook niet juist. Op dit punt is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

4. Overigens blijft een bestuursorgaan dat opdrachten verstrekt aan een derde in het kader van de uitvoering van een aan dit bestuursorgaan opgedragen wettelijke taak, in beginsel verantwoordelijk voor de wijze waarop die derde de opdracht uitvoert. Het op voorhand afwijzen van aansprakelijkheid voor de handelwijze van de derde door het desbetreffende bestuursorgaan getuigt niet van een juiste rechtsopvatting. Hierna wordt nog beoordeeld of de deurwaarder in de afhandeling van de onderhavige incassoprocedure fouten heeft gemaakt, die voor rekening van het CJIB dienen te komen.

5.1. Verzoekster is van mening dat de deurwaarder onvoldoende initiatief heeft genomen om bij het CJIB te controleren of verzoekster inderdaad, zoals zij had meegedeeld aan de deurwaarder, het verschuldigde bedrag al aan het CJIB had betaald. Als de deurwaarder wel navraag had gedaan bij het CJIB had het beslag op de uitkering kunnen worden voorkomen.

Verzoeksters advocaat heeft tijdens dit onderzoek voorts meegedeeld dat hij het aannemelijk achtte dat zijn cliënte het betalingsbewijs in december 1993 had

getoond op het deurwaarderskantoor. Hij leidde dit af uit het feit dat zij op 13 december 1993 het betalingsbewijs, dat zij bij de bank had opgevraagd, had ontvangen en dat er op 21\december 1993 contact was geweest tussen haar en het deurwaarderskantoor.

5.2. De deurwaarder heeft tijdens dit onderzoek meegedeeld dat uit zijn dossier was gebleken dat verzoekster hem op 21 december 1993 telefonisch had laten weten dat het bedrag al was betaald en dat zij een kopie van een betalingsbewijs zou opsturen. Deze kopie had hij echter niet ontvangen. Voorts heeft hij de Nationale ombudsman laten weten dat alleen na ontvangst van een betalingsbewijs verificatie plaatsvindt bij de opdrachtgever, maar dat geen navraag wordt gedaan naar aanleiding van mondelinge mededelingen over gedane betalingen.

5.3. De lezing van de deurwaarder ten aanzien van het bewijs van betaling door verzoekster wordt in dit geval aannemelijker geacht dan die van verzoeksters advocaat, omdat het contact op 21 december 1993 een telefonisch contact betrof. Voorts heeft verzoekster niet aangetoond dat zij een betalingsbewijs heeft overgelegd. Het beleid van het deurwaarderskantoor dat slechts schriftelijke betalingsbewijzen ertoe leiden dat een betaling wordt geverifieerd bij de opdrachtgever is redelijk, gelet op de aard en de hoeveelheid van de contacten waarmee een deurwaarder dagelijks wordt geconfronteerd. Er is op dit punt dan ook geen sprake geweest van onjuiste handelingen van de deurwaarder, waarvoor het CJIB verantwoordelijk moet worden gehouden.

V. Ten aanzien van het afwijzen van aansprakelijkheid voor de kosten van verzoekster

1. Tenslotte klaagt verzoekster erover dat het CJIB geen enkele aansprakelijkheid heeft erkend voor de door haar opgevoerde kosten.

Verzoekster heeft van het CJIB vergoeding gevorderd van de volgende kosten:

1.004,62 voor de kosten van rechtsbijstand en 500,- wegens immateriele schadevergoeding. Verzoekster stelt dat de kosten van rechtsbijstand gemaakt zijn onder meer in verband met het voorbereiden van een kort geding om het beslag op haar uitkering op te heffen. Haar advocaat had aan de hand van de stukken van het

derdenbeslag niet begrepen dat het om een WAHV-sanctie ging.

2. Het CJIB heeft de vordering van verzoekster afgewezen omdat de door haar gevorderde kosten samenhangen met de tenuitvoerlegging van het dwangbevel. Daartegen had het rechtsmiddel van verzet bij de kantonrechter open gestaan, van welke mogelijkheid verzoekster geen gebruik had gemaakt.

3.1. Aan verzoekster is op 23 november 1993 het dwangbevel betekend door de deurwaarder. De achterzijde van dit dwangbevel bevatte alle informatie met betrekking tot het instellen van het rechtsmiddel van verzet. Het verzet kan op betrekkelijk eenvoudige wijze door betrokkenen zelf, zonder rechtshulpverlener, worden ingesteld.

Hoewel verzoekster het niet eens was met het dwangbevel, omdat zij al had betaald, heeft zij van de mogelijkheid van verzet geen gebruik gemaakt, noch heeft zij het volledige bedrag dat zij aan de deurwaarder was verschuldigd voldaan. Ook heeft zij aan de deurwaarder geen betalingsbewijs getoond van de 37,50 die al was betaald. Verzoekster wist dat de vordering samenhang met een verkeersboete, gelet ook op de inhoud van haar mededelingen aan het deurwaarderskantoor in november en december 1993. Pas nadat beslag op haar uitkering was gelegd, heeft zij zich, op 22 en 23 februari 1993, tot een advocaat gewend. Het was haar eigen verantwoordelijkheid om deze alle informatie te verstrekken die samenhang met de vordering. Mogelijk is in de stukken van het derdenbeslag niet wederom gewezen op de mogelijkheid om verzet in te stellen; wel stond vermeld dat het een vordering betrof van de officier van justitie te Leeuwarden. Uit de informatie die verzoekster had kunnen en moeten verstrekken aan haar advocaat, had de advocaat redelijkerwijs kunnen afleiden dat het een WAHV-sanctie betrof. De mogelijkheid om verzet in te stellen bestond nog op het tijdstip dat verzoekster contact opnam met haar advocaat. Deze mogelijkheid heeft immers voor verzoekster bestaan vanaf de betekening van het dwangbevel op 23 november 1993 tot 28 februari 1994, een week na de betekening van het derdenbeslag aan haar op 21 februari 1994. In plaats van gebruik te maken van de verzetprocedure heeft verzoeksters advocaat voorbereidingen getroffen om een kortgeding-procedure te starten.

3.2. Hoewel het begrijpelijk is dat verzoekster hinder heeft ondervonden van de beslaglegging op haar uitkering, is op voorhand niet duidelijk waarom haar een immateriele schadevergoeding zou moeten worden toegekend, te meer daar verzoekster haar vordering op dit punt niet nader heeft onderbouwd.

4. Het gestelde onder 3.1. en 3.2. in aanmerking nemende en uitgaande van de terughoudende benadering die de Nationale ombudsman in schadevergoedingszaken volgt (zie ACHTERGROND onder 6.) wordt geoordeeld dat verzoeksters schadeclaim niet zo evident juist is dat het CJIB niet in redelijkheid heeft kunnen besluiten om het verzoek om vergoeding van de schade af te wijzen. De onderzochte gedraging is op dit punt derhalve behoorlijk.

CONCLUSIE De klacht over de gedraging van het Centraal Justitieel Incasso Bureau, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, is gegrond, behalve ten aanzien van het niet erkennen van aansprakelijkheid voor de kosten van verzoekster; op dit punt is de klacht niet gegrond.

De klacht over de gedraging van het arrondissementsparket te Leeuwarden, die eveneens wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, is gegrond.

Met instemming is ervan kennisgenomen dat het CJIB sinds december 1994 ook gebruik maakt van de mogelijkheid van verhaal zonder dwangbevel op (post)banktegoeden ex art. 27 WAHV.

AANBEVELING

De minister van Justitie wordt in overweging gegeven om de procedure bij het CJIB met betrekking tot verhaal met een dwangbevel ex art. 26, lid 1 WAHV op het punt van het doorgeven aan de deurwaarder van betalingen die zijn binnengekomen nadat al een dwangbevel is uitgevaardigd zodanig aan te passen dat zoveel mogelijk wordt uitgesloten dat de betreffende meldingen de deurwaarder niet (tijdig) bereiken.